

Fullmäktigemotion om att införa systemet med Hjärtmärke

926/12.01.03/2014, 3/00.02.00/2014

STF 12.12.2016 § 71

Mer information:

kosthållschef Anja Hankala, tfn 09 5056 446

stadssekreterare Gun Söderlund, tfn 09 5056 238

fornamn.efternamn@grankulla.fi

Ledamot Alapappila m.fl. lämnade 13.10.2014 en fullmäktigemotion om möjligheten att införa systemet med Hjärtmärke i stadens kosthållsservice (**bakgrundsmaterial**).

Det är möjligt att använda Hjärtmärket på måltider, om aktören förbinder sig att erbjuda måltidshelheter som uppfyller vissa kriterier samt är redo att styra kunderna att träffa bättre val. Bakom Hjärtmärket står Finlands Hjärtförbund rf och Diabetesförbundet i Finland rf. För användning av Hjärtmärket debiteras en avgift; för närvarande är årsavgiften för offentlig kostservice 500 euro. Med avgiften täcks kostnader för administration och marknadsföring av Hjärtmärket.

Staden kostservice utgår ifrån att kunderna i alla åldersgrupper ska serveras trygg, hälsosam och smaklig mat. I planeringen av matsedlarna följer kostservicen Statens näringsdelegations näringsrekommendationer. Inom skolbespisningen har Jamix, ett system för produktionsstyrning, använts som ett redskap i planeringen sedan 2012. Jamix används för planeringen av menyer, recept, uträkning av näringsinnehåll och snart också för beställningarna av skolmåltider.

Den mat som serveras är lättsaltad, och vid tillredningen används i regel mjuka växtfetter. Grönsaker, bär och frukt serveras regelbundet som en del av måltiden. Kriterierna för hjärtmärkta måltider uppfylls i praktiken väl, även om vissa brödsorter överskrider gränsen för vad som räknas som lättsaltat. För att man ska kunna erbjuda kunderna ett mångsidigt utbud, måste man ibland också beställa brödprodukter med högre salthalt.

Måltiderna håller alltså en hög näringsmässig kvalitet. Produktbeskrivningarna för måltiderna och deras näringsinnehåll kan läsas på smarttelefoner, datorer och pekplattor för skolorna, daghemmen, åldringsvården och personalbespisningen.

Stadsstyrelsen har 26.11.2014 behandlat motionen och remitterat ärendet för att få svar på följande frågor:

- Hur ska Grankulla stad i fråga om kosthållet synliggöra sin ambition att vara en modellkommun för hälsofrämjande i metropolområdet?
- Hur kunde hälsosam mat utnyttjas för kommunens image?
- Hur vet stadens anställda eller kommuninvånarna (mammor/pap-

por/ungdomar) att den mat kommunen serverar är hälsosam?

- Hur signalerar Grankulla stad att den främjar personalens hälsa och välbefinnande med hjälp av en hälsosam diet?

Angående den första frågan – hur man ska synliggöra stadens ambition att vara en modellkommun för hälsofrämjande i metropolområdet – konstaterar kosthållschefen följande: Synligheten är redan nu mycket god i fråga om både skol- och daghemsbespisningen, samt åldringsvården och personalbespisningen eftersom staden som en av landets pilotstäder sedan våren 2015 har gjort skolmatsedlarna tillgängliga i en nätapplikation, som har utvecklats av den ansvariga programleverantören för det system för produktionsstyrning som staden använder. Med hjälp av en applikation kan vem som helst var som helst studera matsedlar, näringsvärden, produktinformation och GDA-märkningar (vägledande dagligt intag). Applikationen fungerar med alla webbläsare, smarttelefoner och pekplattor. Stadens kosthåll är den första aktör som har publicerat matsedlarna på båda språken. I **bakgrundsmaterialet** ges ett exempel på all den information som applikationen ger tillgång till.

Svaret på den här frågan ger samtidigt svar på frågan om hur stadens anställda eller kommuninvånare (mammor/pappor/ungdomar) vet att den mat kommunen serverar är hälsosam.

Som svar på frågan hur hälsosam mat kunde utnyttjas för kommunens image konstaterar kosthållschefen till att börja med att imagen byggs upp med hjälp av öppen information i realtid. Öppenhet i fråga om vad maten innehåller är en viktig sak. På den punkten är Grankulla stad en föregångare – inte bara i metropolområdet utan i riksperspektiv, såsom svaret ovan visar. Ett medel är således att profilera sig positivt i offentligheten. Stadens kosthåll har fått bra betyg i kundenkäter, och för skolbespisningens del har detta kommit ut i offentligheten bl.a. i den tidningsartikel (HBL 24.11.2014) som ingår i **bakgrundsmaterialet**. Å andra sidan framhåller kosthållschefen att det ur kosthållsproducentens synvinkel är svårt att besvara frågan om hur hälsosam mat kunde utnyttjas för kommunens image – utöver det som redan framgår av det ovan sagda.

Som svar på den sista frågan, hur Grankulla stad signalerar att den främjar personalens hälsa och välbefinnande med hjälp av en hälsosam diet, konstateras det att staden erbjuder sin personal möjlighet till en smaklig, hälsosam och mångsidig personalmåltid till ett förmånligt pris.

Beredningen av detta ärende till den praktiska tillämpning som initiativtagaren efterlyser har fördröjts bl.a. eftersom Jamix-systemet hittills har saknat en funktion för att märka de måltider som uppfyller kriterierna för Hjärtmärket, och staden har inte ansett det ändamålsenligt att skapa två parallella system för att ange näringsinnehåll. Sedan dess har Jamix-systemet som en ny tilläggsfunktion på våren 2016 utrustats med möjligheten att märka ut de måltider som uppfyller kriterierna för Hjärtmärket.

Innan Hjärtmärket kan införas i Jamix ska recepten kontrolleras hos Hjärtförbundet. Efter detta kan man ansöka om rätt att använda Hjärtmärket för de måltider som uppfyller kriterierna. Användarrättigheterna för Hjärtmärket

kostar 500 euro/år för 2017. Alla kostservicens enheter kan utnyttja Hjärtmärket till detta pris. Avgiften betalas årligen till Hjärtförbundet.

Därmed kan Hjärtmärket införlivas med stadens existerande system för produktionsstyrning, Jamix, och för 2017 kommer staden att ansöka om rätt att använda Hjärtmärket för de skolmåltider som uppfyller Hjärtförbundets kriterier för fett-, fiber- och salthalt. De måltider som ännu inte motsvarar kriterierna för Hjärtmärket kommer att anpassas och utvecklas så att de gör det. Hjärtmärket kan sedan införas i de olika klientgruppernas menyer an efter som recepten anpassas efter märkets krav. Därmed skulle de hjärtvänliga måltiderna inom Jamix menu-systemet vara märkta med Hjärtmärket. **Bakgrundsmaterialet** visar ett exempel på hur Hjärtmärket används på en Jamix-meny på en studentrestaurang.

Det bör noteras att ledamot Sederholm i samband med fullmäktigebehandlingen 7.12.2016 framförde ett förslag om att Hjärtmärket skulle införas endast i bespisningen för vuxna, vilket förföll på grund av bristande understöd.

STS:

Fullmäktige konstaterar det ovan sagda som svar på ledamot Alapappilas m.fl. motion om att införa systemet med Hjärtmärke i stadens kostservice samt konstaterar att motionen är slutbehandlad.

Beslut:

Beslutsförslaget godkändes.